

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бізнес - адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної
діяльності

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Роль іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в
умовах військового часу»

Виконав : студент 2 курсу, групи 8.0731-ба-з-дн
спеціальності 073 Менеджмент
освітньої програми Бізнес-адміністрування
Колногоров С. С.

Керівник: професор кафедри бізнес-адміністрування
і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
доктор економічних наук, доцент
Маркова С. В.

Рецензент : завідувач кафедри бізнес-
адміністрування і менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук з
державного управління, професор
Бікулов Д. Т.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет менеджменту _____

Кафедра бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр _____

Спеціальність 073 Менеджмент _____

Освітня програма Бізнес-адміністрування _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

Д.Т. Бікулов _____

«____» _____ 2023 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА**

Колногород Сергій Сергійович _____

1. Тема роботи «Роль іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу» _____

керівник роботи: Маркова С. В., професор кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор економічних наук, доцент _____

затверджені наказом ЗНУ від 25.05.2022 року № 583-с _____

2. Строк подання студентом роботи 23.12.2022 р. _____

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, періодичні та аналітичні вітчизняні та зарубіжні матеріали, фінансова звітність підприємства, інтернет ресурси _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

1. СУТНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ УЧАСТЬ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ _____

2. МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ _____

3. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) .

16 таблиць

18 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Маркова С. В.		
2	Маркова С. В.		
3	Маркова С. В.		

7. Дата видачі завдання 26.05.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи у наукового керівника.	20.05.2022	
2.	Затвердження змісту роботи.	28.05.2022	
3.	Огляд літератури за темою кваліфікаційної роботи.	01.06.22-16.06.22	
4.	Розробка чернетки I розділу кваліфікаційної роботи.	17.06.22-23.06.22	
5.	Написання I розділу кваліфікаційної роботи.	24.06.22-27.06.22	
6.	Збір розрахунково-аналітичного матеріалу за темою.	28.06.22-25.07.22	
7.	Розробка чернетки II розділу кваліфікаційної роботи.	26.07.22-29.08.22	
8.	Написання II розділу кваліфікаційної роботи.	30.08.22-06.09.22	
9.	Розробка чернетки III розділу кваліфікаційної роботи.	07.09.22-14.09.22	
10.	Написання III розділу кваліфікаційної роботи.	15.09.22-29.10.22	
11.	Оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.	30.10.22-02.11.22	
12.	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	09.11.2022	
13.	Проходження нормоконтролю.	09.11.22-22.11.22	
14.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру.	23.11.2022	
15.	Захист кваліфікаційної роботи.	лютий 2023	

Студент

_____ (підпис)

С. С. Колногоров

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

С. В. Маркова

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

Т. В. Довгополова

(ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РАБОТУ МАГІСТРА.....	2
РЕФЕРАТ.....	4
ABSTRACT	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 СУТНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ УЧАСТЬ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	9
1.1 Іноземні інвестиції: сутність, форми	9
1.2 Види, форми прямих іноземних інвестицій та напрями їх залучення	11
1.3 Фактори, що впливають на формування інвестиційної привабливості ...	13
РОЗДІЛ 2 МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	17
2.1 Діяльність промислових вітчизняних підприємств в умовах військового часу	17
2.2 Організаційні засади діяльності промислового підприємства	20
2.3 Оцінка структури необоротних активів промислового підприємства ...	26
РОЗДІЛ 3 ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	34
3.1 Аналіз стратегії інвестування та інвестиційна політика промислового підприємства	34
3.2. Роль іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу: основні проблеми	39
3.3 Пропозиції щодо вдосконалення інвестиційної діяльності підприємства та оцінка економічної ефективності	42
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	52
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	54

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 60 с., 15 рис., 25 табл., 48 джерел.

Предмет дослідження: сутності іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств щодо підвищення ефективності його діяльність.

Об'єкт дослідження: промислове підприємство ПАТ «АМКР».

Мета роботи – вивчення сутності та ролі іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу.

Методи дослідження: описовий, аналітичний, моделювання.

У роботі автором проаналізовано та визначено сутність іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу. Для цього здійснено розробку перспективних напрямів вдосконалення інвестиційної політики підприємства в контексті модернізації його діяльності. Визначено, що інвестиційна діяльність підприємства заснована на інвестиційної стратегії та політики інвестування. Основним напрямом інвестування підприємства є реальні інвестиції в розвиток основного виробництва, у пріоритеті – вкладення в оновлення активної частини основних засобів. Аналіз доводить, що інвестиційну діяльність підприємства можна вважати ефективною, підприємством реалізується значна кількість проектів, більшість з яких успішні, приносять підприємству зростання доходу та додаткові вигоди. Основними недоліками поточної інвестиційної діяльності вважатимуться:

- слабку комунікацію між структурними підрозділами, відповідальними за проекти;

- відсутність єдиного локального нормативного акта, який би розподіляв повноваження та відповідальність між структурними підрозділами та посадовими особами, відповідальними за той чи інший проект;

- відсутність єдиної методики оцінки ризиків та їх масштабів;

- відсутність впливу внутрішнього середовища на різні проекти.

Обґрунтовані основні завдання інвестиційної діяльності підприємства такі, як: зростання продуктивності праці та якості продукції; одержання можливості виробництва нових видів продукції, виробництво якої неможливе з високим рівнем якості на наявному (застарілому) обладнанні. На підставі розрахунків ПАТ «АМКР» був запропоновано комплекс заходів, спрямованих на покращення ефективності інвестиційної діяльності. Загальна сума витрат на виконання запропонованих заходів становило 0,406 млрд. грн.

Результати дослідження можна буде використовувати на вітчизняних підприємствах, для підвищення ефективності використання іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу.

ІНВЕСТИЇ, ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ, ЕФЕКТИВІНСТЬ, ПРИБУТОК

ABSTRACT

Qualification of the master's work: 60 p., 15 drawings, 25 tables, 48 cards.

The subject of the study: the importance of foreign investments in the development of business enterprises to improve the efficiency of business activities.

Object of follow-up: business enterprise PJSC «AMKR».

The meta work is a reflection of the reality and the role of foreign investments in the development of domestic businesses in the minds of the Soviet hour.

Methods of follow-up: descriptive, analytical, modeling.

In work, the author analyzed that day of foreign investments in the development of domestic enterprises in the minds of the military hour. For this project, the development of promising directions for a thorough investment policy of entrepreneurship in the context of the modernization of yoga activity was made. It is indicated that the investment activity of the enterprise is based on the investment strategy and investment policy. The main direct investment of the enterprise is real investment in the development of the main production, the priority is the investment in the renovation of the active part of the main income. The analysis is to prove that the investment activity of the enterprise can be effectively implemented, the number of projects is realized by the enterprise, most of all successes, bring the increase in income and additional benefits to the enterprise. The main shortfalls of the in-line investment activity are:

- weak communication between structural supporters, supporters for projects;
- the existence of a single local normative act, which birozpodilyav ponovazhennja and vidpovidalnini idnivirnymi idrozdilami i posadovymi personov, vidpovidalnymi in chi inshiy project;
- the existence of a single methodology for assessing the risks of those scales;
- the impact of the internal environment on various projects.

The main objectives of the investment activity of the enterprise are fixed, such as: increasing the productivity of the work and the quality of the products; Possession of the possibility of the selection of new types of products, the selection of which is impossible with a high level of capacity in the real (old) possession. A complex of entries, directed to improve the efficiency of investment activity, was proponated on behalf of PJSC «AMKR» buv.

The results of the follow-up can be won at the business enterprises, for the promotion of the efficiency of winning foreign investments in the development of business enterprises in the minds of the military hour.

INVESTMENT, FOREIGN INVESTMENT, EFFICIENCY, INCOME

ВСТУП

Іноземні інвестиції, як відомо, є фактором економічного зростання, додатковим джерелом капітальних вкладень у національне виробництво товарів та послуг, що супроводжуються передачею технологій, ноу-хау, новітніх методів менеджменту та змінюють структуру, динаміку розвитку економіки країни-реципієнта. Проблема залучення іноземних інвестицій в економіку існує багато десятиліть і продовжує зберігати свою наукову та практичну значущість до теперішнього часу. Незважаючи на активізацію діяльності іноземних інвесторів в економіці України у складний воєний період, країна програє конкуренцію багатьом державам за обсягами зарубіжного капіталу, що залучається. У сучасних умовах глобалізації підвищуються актуальність дослідження впливу іноземного сектора на найважливіші макроекономічні показники та розробки методичних підходів до оцінки вкладу зарубіжних капіталовкладень у економічний розвиток та посилення конкурентних позицій країни на світових ринках. Також зростає потреба в обґрунтуванні ефективної державної інвестиційної політики, яка дозволить збільшити віддачу іноземних інвестицій, перш за все, що виражається в темпах приросту валового внутрішнього продукту (далі – ВВП) України, покращити якість управління інвестиційними процесами, створити додаткові економічні стимули для розвитку підприємництва.

Ерспективним напрямом розвитку міжнародного інвестиційного співробітництва України є зростання ролі і, водночас, економічної компетенції регіонів. Вироблення заходів щодо покращення інвестиційного клімату регіонів дозволяє місцевим урядам залучити іноземний капітал з метою підвищення конкурентоспроможності регіональних господарських комплексів та збільшення темпів економічного зростання.

Мета цієї роботи – вивчення сутності та ролі іноземних інвестицій у розвитку економіки України у сучасному етапі. Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати поняття та види іноземних інвестицій; дослідити особливості впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток держави, що приймає;
- проаналізувати зміст інвестиційної політики держави, що приймає, та засобів її здійснення;
- дослідити структуру та динаміку іноземних інвестицій України; дослідити особливості інвестиційного клімату в Україні на етапі;
- проаналізувати фактори, що перешкоджають та сприяють розвитку іноземного інвестування до України;
- обґрунтувати пріоритетні напрямки вдосконалення державної інвестиційної політики щодо залучення іноземного капіталу в економіку.

Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі та нормативно-правові акти, дані наукових видань, підручників та навчальних посібників, матеріали статистичної та бухгалтерської звітності підприємства, власні розрахунки.

Робота складається з трьох розділів, висновків та рекомендацій, також переліку посилань.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ УЧАСТЬ РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ

1.1 Іноземні інвестиції: сутність, форми

Міжнародний перетік капіталу - багатосторонній процес. Однією із складових цього перетікання є міжнародні інвестиції, до яких належать довгострокові вкладення капіталу в різні галузі світового господарства з метою отримання прибутку. Проте необхідно враховувати, що здійснення інвестицій має бути взаємовигідним процесом, тобто приносити прибуток як одержувачу, якому спрямовуються інвестиції, так і корпорації – інвестору. У економічній теорії виділяються такі основні функції інвестицій:

Таблиця 1.1 - Основні функції інвестицій

Регулююча	Інвестиції здатні коригувати процеси відтворення капіталу та підтримку темпів їх зростання, розвиток найважливіших ключових галузей господарства, структурну перебудову економіки, прискорення науково-технічного прогресу та покращувати соціальний добробут.
Розподільча	За допомогою інвестування по суті здійснюється розподіл створеного суспільного продукту в його грошовій формі між окремими власниками, рівнями та сферами суспільного виробництва, видами діяльності. Характер розподільчих процесів безпосередньо залежить від цільових орієнтирів, пріоритетів, поставлених державою завдань
Стимулююча.	Інвестування орієнтоване на оновлення засобів виробництва, на активізацію рухомих і швидкозмінних його елементів, на розвиток науки і техніки. У цій своїй ролі інвестиції, по суті, обслуговують розвиток як такий, визначають його темпи зростання та якісні характеристики
Індикативна.	Реалізація цієї функції інвестицій дозволяє контролювати рух до мети, тобто виробляти такі регулюючі механізми, які забезпечують щонайменше рівноважний стан економічної системи. Глибинний економічний сенс залучення іноземного капіталу полягає в тому, що разом з ним до національної економіки привносяться нові технології та форми організації виробництва та бізнесу, і саме вони забезпечують принципово інший та більш значний економічний ефект порівняно з можливостями вітчизняного підприємництва.

У найбільш загальному вигляді інвестиції можуть бути визначені як економічні відносини, що виникають у процесі формування та вкладення ресурсів для одержання прибутку.

Успішно розповсюджувати свої операції на закордонні ринки компанії дозволяють: її здатність лідирувати, вміння організувати діяльність на зовнішніх ринках, проводити маркетингові дослідження ринку, здійснювати ефективний фінансовий менеджмент, забезпечувати себе необхідними фінансовими ресурсами та сприяти розвитку людських ресурсів.

У світовій практиці виділяють три основні форми зарубіжного інвестування:

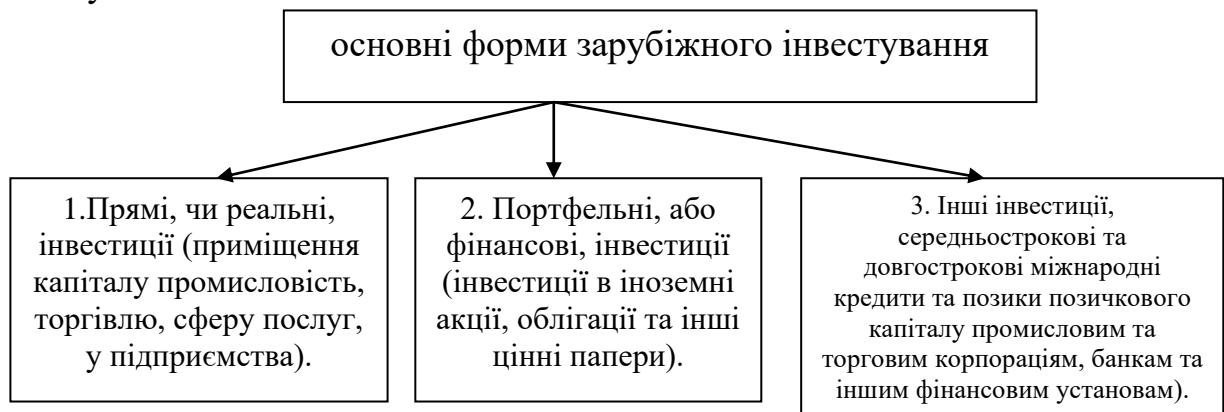

Рис. 1.1 - Основні форми зарубіжного інвестування

Портфельні інвестиції – основне джерело коштів на фінансування акцій, що випускаються підприємствами, великими корпораціями та приватними банками. У післявоєнний період обсяг таких інвестицій зростає, що свідчить про збільшення кількості приватних інвесторів. Посередниками при зарубіжних портфельних інвестиціях переважно виступають інвестиційні банки (посередницькі організації над ринком цінних паперів, котрі займаються фінансуванням довгострокових вкладень).

Прямі інвестиції можуть забезпечувати інвестуючим корпораціям або повне володіння компанією, що інвестується, або дозволяють встановлювати над нею фактичний контроль. Іноді при цьому необхідно мати трохи більше 10 % акціонерного капіталу. Як правило, головним джерелом прямих

іноземних інвестицій (далі – ПІІ) є транснаціональні корпорації (далі – ТНК). Таким чином, інвестиції є невід’ємною частиною сучасних економічних відносин, які постійно розвиваються та потребують подальшого вивчення. При цьому важливою особливістю інвестиційної діяльності можна вважати можливість забезпечення з її допомогою сталого розвитку різних галузей господарства, і, зрештою, всієї життєдіяльності суспільства – як для країн-донорів, так і для країн-реципієнтів.

1.2 Види, форми прямих іноземних інвестицій та напрями їх залучення

Прямі іноземні інвестиції включають такі види: внесок у статутний фонд (у вигляді матеріальних і нематеріальних активів, коштів); айми, кредити, фінансовий лізинг, інші види фінансових інструментів, отримані інвестора; інші прямі інвестиції (вартість обладнання, переданого прямим інвестором організації, крім внесків до статутного фонду; грни заборгованості за товари, роботи, послуги прямому інвестору, включаючи заборгованість за договорами оперативного лізингу та договорами оренди).

Пріоритетною формою прямих іноземних інвестицій для України є створення спільних та іноземних підприємств для реалізації інвестиційних проектів «green field», що сприятиме використанню нових прогресивних технологій та техніки у виробництві, впровадженню маркетингових та управлінських ноу-хау, випуску товарів, відсутніх на внутрішньому ринку, швидше виходу на нові ринки з конкурентоспроможною продукцією, скорочення нераціонального імпорту, що в кінцевому результаті призведе до підвищення ефективності національної економіки. Не менш значущою формою залучення іноземного капіталу є реалізація інвестиційних проектів «brown field» – продаж зарубіжним інвесторам частини акцій, що належать державі, крім стратегічно значимих їх, що з безпекою країни.

Кінцевою метою є створення прозорої, відкритої та зрозумілої системи управління приватизацією, розробка чіткої комунікаційної стратегії залучення прямого інвестора та взаємодії з ним, популяризація основних переваг та вигод, створення позитивного іміджу приватизації, впровадження ефективної покрокової схеми та технології приватизації державних організацій – від підготовки до продажу з метою отримання максимального прибутку до постпродажного моніторингу проекту та оцінки отриманих від нього економічних та соціальних вигод. Україна зацікавлена у стратегічних інвесторах, які здійснюють діяльність у сфері виробництва високотехнологічних продуктів та послуг, а також інвесторах, які вкладають кошти у збільшення активів організацій у цій сфері, продукція яких орієнтована на експорт.

З урахуванням пріоритетності вкладення коштів іноземних інвесторів визначено такі напрями залучення прямих іноземних інвестицій (табл..1.2):

Таблиця 1.2 – Напрями залучення прямих іноземних інвестицій

Іноземні інвестиції	1. До високотехнологічних секторів економіки (фармацевтична промисловість, індустрія біо- та нанотехнологій, високі технології в промисловості, нові матеріали, інформаційно-комунікаційні технології);
	2. У створення та розвиток кластерів – об'єднаної на основі виробничо-технологічних, науково-технічних та комерційних зв'язків та зосередженої на певній території групи організацій, що забезпечує конкурентні позиції на галузевому, національному та світовому ринках;
	3. У традиційні види економічної діяльності (хімічне виробництво, виробництво машин та обладнання, електрообладнання, електронного та оптичного обладнання, транспортних засобів, транспорт та зв'язок, будівництво та виробництво будівельних матеріалів, сільське господарство та переробка, інженерна та транспортна інфраструктура, легка промисловість).

Прямі іноземні інвестиції необхідно направити в імпортозамінні виробництва, що мають одночасно і експортоорієнтований потенціал (продукція харчової промисловості, фармацевтика та медицина,

автокомпоненти та запасні частини, аудіо- та відеоелектроніка, пестициди та гербіциди).

1.3 Фактори, що впливають на формування інвестиційної привабливості

Аналізуючи інвестиційну привабливість підприємства, слід пам'ятати, що на неї впливають різні фактори. Чинники, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна поділити на зовнішні та внутрішні (рис.1.2).

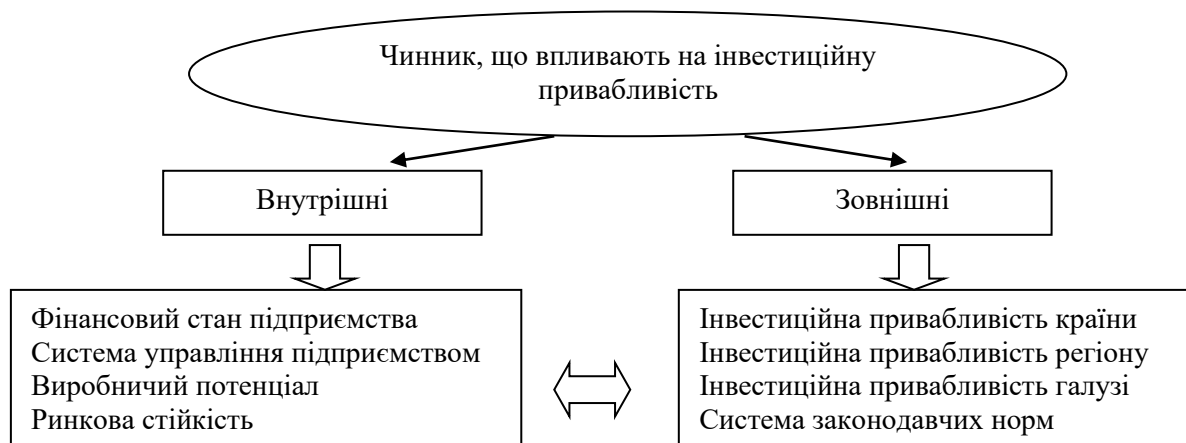

Рис. 1.2 - Чинник, що впливають на інвестиційну привабливість

До внутрішніх чинників належить: система управління організацією, навички управлінської команди, номенклатура продукції, що випускається, стан обладнання підприємства, фінансова стабільність, ступінь застосування інноваційних рішень у технології виробництва та обладнання та ін. До зовнішніх факторів відносять законодавство в області інвестицій, потенціал регіону, де знаходиться підприємство, економічні особливості галузі та т.д. [19, с. 25].

Зовнішні фактори не залежать від результатів господарської діяльності підприємства. До зовнішніх факторів можна віднести такі.

1. Інвестиційна привабливість території. Параметри, які відносяться до цього фактора можуть бути такими: політична та економічна ситуація в країні чи регіоні, рівень корупції в регіоні, досконалість судової та законодавчої влади, розвиненість інфраструктури та інші. Інвестиційну привабливість держав та регіонів оцінюють спеціальні рейтингові агенції.

2. Інвестиційна привабливість галузі, яка включає себе. До цих факторів відносяться рівень конкуренції, ємність галузевого ринку, поточний стан галузі, застосування сучасних та інноваційних технологій та багато інших.

Також важливим аспектом інвестиційної привабливості є ступінь гарантованості, надійності та своєчасності досягнення цілей інвестора, основними з яких є: отримання прибутку в довгостроковій перспективі; отримання контролю за підприємством (Наприклад, постачальником ресурсів); отримання спекулятивного прибутку (за рахунок швидкої зміни цінних паперів підприємства).

Рухові мотиви фінансування інвестиційної діяльності підприємства знаходяться у прямій залежності від того, чи реалізуються інвестиції на власні чи залучені кошти. Хоча для великої кількості інвестицій у разі фінансування як за рахунок власних, так і за рахунок залучених фінансових коштів на підставі перебуває показник ціни капіталу [6].

Ціна власного капіталу має бути визначена через дивідендну політику організації, яка має бути пропорційна частці акціонерного капіталу в загальній сукупності власних коштів підприємства.

Ціна власного капіталу для здійснення самофінансування інвестицій вважається нижньою межею показника рентабельності:

ухвалення рішення про реалізацію інвестицій при прибутковості меншою ціною капіталу може сильно скоротити основні фінансові показники організації, а також призвести до банкрутства та неплатоспроможності організації.

Для стороннього інвестора вартість власного капіталу організації з впровадження інвестицій виступає як гарантія повернення витрачених коштів, а також певним критерієм достатнього рівня, що відображає фінансову надійність об'єкта інвестицій [7].

Ціна стороннього капіталу визначається як середньозважена процентна ставка за залученими фінансовими ресурсами.

Вартість залученого капіталу безпосередньо залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів. Серед внутрішніх чинників насамперед можна виділити ділову репутацію підприємства. На показник діловий репутації організації надають прямий вплив не лише фінансові показники виробничої діяльності, а також і авторитет керівництва організації, створена в ній система взаємовідносин з постійними партнерами та конкурентами, що склався імідж організації, політична підтримка та інші фактори.

Зовнішні фактори, що впливають на вартість залученого капіталу, що можуть визначатися макроекономічною ситуацією (рівнем інфляції, ключовою ставкою ЦБ РФ, темпом зростання ВВП та іншими факторами), а також інвестиційною політикою, що проводиться державою та обстановкою, що склалася на фінансовому ринку.

Ціна капіталу є відношенням загальної величини платежів за користування фінансовими ресурсами до сукупного обсягу даних ресурсів. Ціна капіталу формує нижню межу за прибутковістю інноваційних проєктів, тобто це норма прибутку на інвестиції.

Отже, підприємство, яке ухвалює рішення про реалізацію інвестиційного проєкту, має врахувати такі фактори, як:

- вартість залученого капіталу;
- вартість власного капіталу;
- структура капіталу (співвідношення власних до залучених засобам)

[8].

Інтеграція даних факторів у показнику ціни капіталу виступає як основа на формування інвестиційної привабливості.

Таким чином, фактори, що впливають на інвестиційну привабливість досить різноманітні, можуть бути класифіковані за різними ознаками, а також мають певний рівень впливу у кожному даному випадку. Для підприємств ресурсних галузей важливі фактори географічного розміщення та наявності транспортної інфраструктури для обробних галузей на першому плані наявність дешевих енергетичних ресурсів для інноваційних проектів забезпечення новітніми технологіями та відповідним персоналом, однак загальним фактором, що безумовно впливає на інвестиційну привабливість, є фінансовий стан та темпи розвитку підприємства у динаміці.

Отже, для обґрунтованої оцінки інвестиційної привабливості та прийняття рішення про інвестування необхідно, щоб остаточна оцінка ґрунтувалася на базі інтегральних показників, розрахованих за певною методикою

РОЗДІЛ 2

МОНІТОРИНГ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ

2.1 Діяльність промислових вітчизняних підприємств в умовах військового часу

Українська промисловість втратила понад 8,1 мільярда доларів. через війну. Повністю або частково знищено 422 підприємства. Ключові елементи металургійної промисловості було майже повністю знищено. Якщо Україна покладатиметься на підхід до реконструкції «краще», то вартість реконструкції буде вищою за вартість зруйнованого майна. Однак перед початком реконструкції уряду доведеться вирішити, чи дозволяти будівництво капіталомістких підприємств біля кордону з росією.

Згідно з методологією PDNA Світового банку, станом на 1 липня загальна вартість завданих промисловості збитків оцінюється у 8,1 млрд дол., що становить майже 4,1% ВВП країни у 2021 році, 6,3% загальних активів і вражаючи 24,9% сукупного розміру власного капіталу в усіх промислових підсекторах України станом на 3 квартал 2021 року [30]. Іншими словами, під загрозою знаходиться майже чверть інвестицій у сектор, оскільки значна кількість активів наразі знищена. Найбільше збитків завдано приватному сектору – 5,35 млрд дол. США (66,3% від загальної грн); решту – державному сектору [33].

Серед найбільше постраждалих регіонів: Донецьк – 4,2 млрд дол. США, Харків – 0,9 млрд дол., Київ – 0,6 млрд дол. США [33].

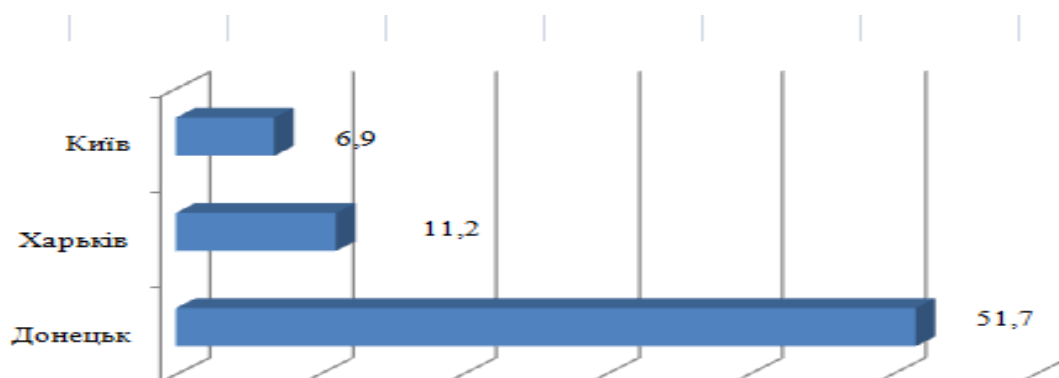

Рис. 2.1 - Найбільше постраждалих регіонів від військового вторгнення

Перелік галузей, що найбільш втратили після військового вторгнення (рис. 2.2).

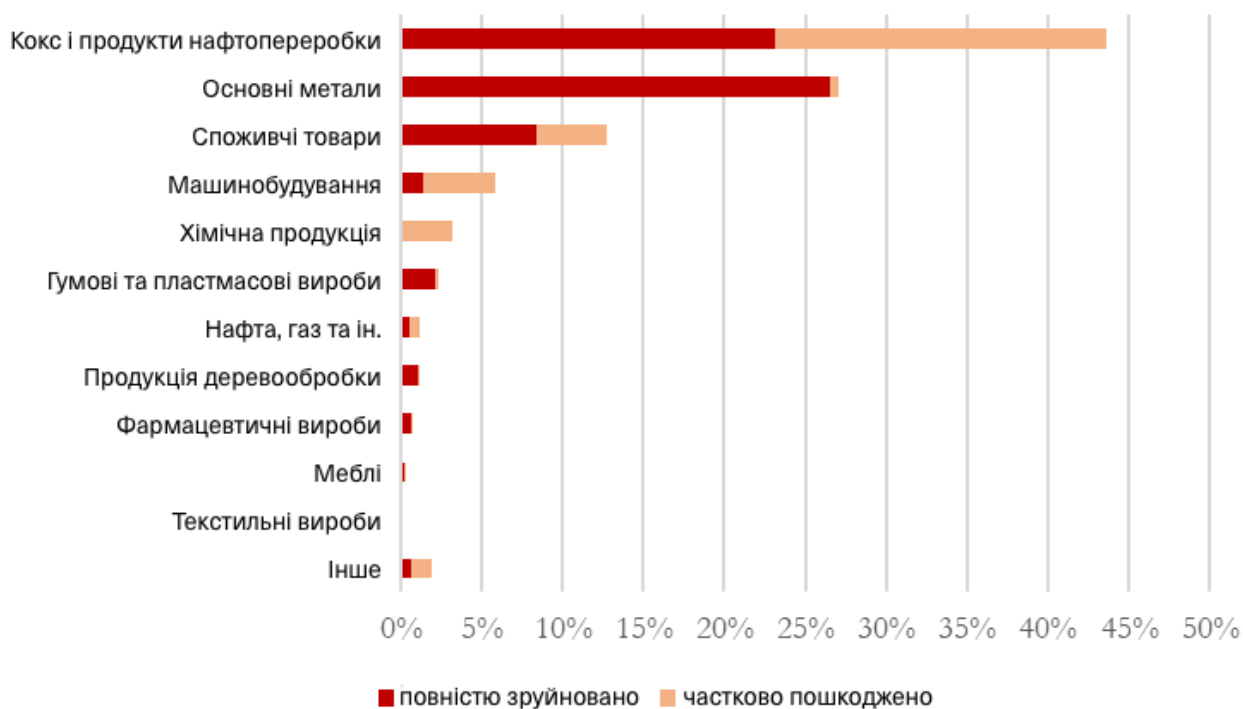

Рис. 2.2 – Структура збитків за галузями, % від загальних активів галузі [15]

Згідно з відкритими даними, 23,6% підприємств, чії коди ЄДРПОУ були визначені, офіційно були банкрутами або закриті до 24 лютого 2022 року. Їхні активи могли бути оцінені за ліквідаційною вартістю, їхні будівлі могли не використовуватися, або їхні матеріальні активи могли бути застарілими [33].

Таблиця 2.1 – Обсяг збитків за галузями після вторгнення росії [13]

Галузь	Загальний обсяг (млн дол. США)	% від загального обсягу збитків промисловості
Видобуток сирової нафти та природного газу, інших видів корисних копалин	99,7	1.2
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	1 040,1	12.8
Текстильна промисловість, пошиття одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	2.1	0,0
Виробництво виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфія	86,0	1.1
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	3548,5	43.6
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	264.2	3.2
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і препаратів	53.4	0,7
Виробництво гумових і пластмасових виробів, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	188.3	2.3
Виробництво основних металів, виробництво готових металевих виробів, крім машин та устаткування	2204,5	27.1
Машинобудування	479.2	5.9
Виробництво меблів та інше виробництво; ремонт і монтаж машин і устаткування	20.8	0,3
Інше	156.4	1.9
Всього	8 143,3	100,0

Визначимо топ-10 підприємств різних сфер промисловості, що зазнали найбільших руйнувань, у тому числі повне руйнування.

Таблиця 2.2 – ТОП-10 пошкоджених промислових об'єктів [11]

Об'єкт	Розташування	Промисловість	Активи, \$ млн
ММК Ілліча	Маріуполь (Донецька область)	Металургія	1 893
Азовсталь	Маріуполь (Донецька область)	Металургія	1 444
Українські енергетичні машини	Харків	Важка промисловість	417
Антонов	Київ	Будівництво літаків	385
Кременчуцький НПЗ	Кременчук (Полтавська область)	Нафтопереробний завод	374
Авдіївський коксохімічний завод	Авдіївка (Донецька область)	Кокс	343
Одеський НПЗ	Одеса	Нафтопереробний завод	171
Coca Cola Beverages †	Велика Димерка (Київська область)	Напої	150
Зоря Машпроект †	Миколаїв	Важка промисловість	137
Лінік	Лисичанськ (Луганська область)	Нафтопереробний завод	116

Війна спричинила масштабні руйнування промислової та цивільної інфраструктури. Хоча всебічна і точна оцінка буде можлива лише після перемоги або, принаймні, після звільнення тимчасово окупованих територій, нам все ж таки необхідна швидка оцінка збитків. Це потрібно щоб зрозуміти та наблизити економічне та соціальне зростання країни.

2.2 Організаційні засади діяльності промислового підприємства

Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг» (ПАТ «АМКР») займає лідируючі позиції серед найбільших підприємств гірничо-металургійного комплексу України і є частиною міжнародної корпорації АрселорМіттал – виробника сталі №1 в світі та одного за найбільших іноземних інвесторів країни [22].

Історія комбінату бере свій початок 4 серпня 1934 року, коли був отриманий перший чавун в доменній печі №1. Надалі починається поетапне введення в дію промислових об'єктів і виробничих потужностей. Завдяки високій якості, постійній роботі з підвищення якості та відповідності міжнародним стандартам якості, продукція підприємства здобула широке визнання та безліч нагород. У спеціалізованих структурних підрозділах підприємства (лабораторіях), а також у тісній співпраці з вченими різних сфер (фундаментальні та прикладні науки), підприємство вдосконалює:

- 1) якість продукції;
- 2) технологію виробництва;
- 3) прагне зниження собівартості виробленої продукції.

Крім того, з метою вдосконалення виробництва та зниження собівартості, підприємство з 2016 року проводить масштабну довгострокову програму з технічного переозброєння, замінюючи застаріле виробниче обладнання більш сучасне і більше високопродуктивне [2].

Крім роботи із заміни виробничого обладнання, значні кошти підприємство витрачає на власний людський капітал, залучаючи молодих

фахівців, готуючи їх для себе в провідних вітчизняних та зарубіжних вузах, проводячи підвищення кваліфікації та перенавчання фахівців. Крім того, значимим для підприємства є також такі напрямки:

- 1) вдосконалення логістики: транспортної, складської, інформаційної;
- 2) вдосконалення роботи з техніки безпеки, зниження рівня виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- 3) удосконалення маркетингової діяльності;
- 4) зростання якості управління персоналом;
- 5) розвиток такого напрямку, як соціальна відповідальність [21].

Окрім випуску продукції основного виробництва, підприємство є учасником трьох спільних підприємств, які займаються виробництвом товарів народного споживання, які:

- 1) є підприємствам додатковим джерелом доходу;
- 2) створюють у регіоні додаткові робочі місця;
- 3) насичують ринок продукцією для споживачів (меблі, сантехніка та ін.) високої якості;

За результатами можна зробити такі висновки:

- 1) на даний час ПАТ «АМКР» є флагманом кольорової металургії, і навіть однією з найбільших підприємств;
- 2) у своїй структурі підприємство має безліч структурних підрозділів, як за основною, так і за допоміжною по відношенню до основного виробництва спрямованості, а також обслуговуючі господарства та об'єкти соціальної сфери;
- 3) управління підприємством організовано за функціональним ознакою;
- 4) продукція підприємства визнана за якістю як вітчизняними, і зарубіжними споживачами. Робота з підвищення якості виробленої продукції ведеться на постійній основі, із застосуванням сучасних наукових розробок, досвідченого (і постійно проходить підвищення кваліфікації) персоналу. При цьому підприємством із 2016 року реалізується масштабний довгостроковий

проект із заміни застарілого виробничого обладнання на нове, більш сучасне та більше високопродуктивне. Проаналізуємо основні показники діяльності підприємства за 2018-2020 роки. Розгляд діяльності підприємства розпочнемо з оцінки динаміки та структури виручки – таблиця 2.6.

Таблиця 2.6 - Структура виручки підприємства

Показник	Сума, грн		
	2018	2019	2020
Метали	1 109 383	2 086 045	3 610 214
Хімреактиви	648 129	1 259 558	2 116 190
Мідні труби	890 627	1 628 424	2 806 454
Цемент	242 837	494 130	868 762
Інша продукція основного виробництва	191 624	376 420	312 631
Продукція допоміжних виробництв	266 238	358 795	415 809
Продукція обслуговуючих господарств	42 734	91 272	187 785
Разом	3 391 572	6 294 644	10 317 844

Порівняно з 2018 роком до кінця 2020 року виручка підприємства зросла на 6929272 грн. У 2019 році порівняно з 2018 роком виручка збільшилася на 2 903 072 грн (85,60%), у 2020 році порівняно з 2019 роком – додатково на 4023200 грн (63,91%).

Основними причинами збільшення виручки від реалізації вважатимуться:

- 1) збільшення обсягів укладених контрактів;
- 2) зростання ціни вироблену підприємством продукцію як на вітчизняному ринку, і на світових ринках.

У структурі виторгу протягом 2018–2020 років найбільшу частку займає продукція основного виробництва:

- 1) метали – 32,71 та 34,99 % відповідно, у 2018 та 2020 роках;
- 2) мідні труби – 26,26 та 27,20 % відповідно, у 2018 та 2020 роках;
- 3) хімреактиви – 19,11 та 20,51 % відповідно, у 2018 та 2020 роках.

Частки інших видів продукції підприємства протягом розглянутого періоду невеликі. Загалом, за даними таблиці 6 та малюнку 3 можна побачити практично незмінну структуру виручки (при її збільшенні).

Динаміку основних показників реалізації за 2018–2020 роки розглянемо в таблиці 2.7, з яких видно, що одночасно з зростанням виручки від реалізації зростала в абсолютному вираженні також сума собівартості. При цьому зростання виручки було вищим за зростання собівартості, тому у 2019 та 2020 роках можна бачити зниження частки собівартості в виручці. Та ж тенденція спостерігається в аналізованому періоді по комерційних та управлінських витрат.

Таблиця 2.7 - Динаміка основних показників реалізації

Показник	Сума, грн		
	2018	2019	2020
Виторг	3 391 572	6 294 644	10 317 844
Собівартість	1 760 267	2 157 405	3 804 605
Частка у виручці, %	51,90	34,27	36,87
Комерційні витрати	21 736	36 510	59 474
Частка у виручці, %	0,64	0,58	0,58
Управлінські витрати	71 070	89 795	141 884
Частка у виручці, %	2,10	1,43	1,38
Прибуток від продажів	1 538 499	4 010 933	6 311 882
Частка у виручці, %	45,36	63,72	61,17

У результаті до кінця 2020 року (порівняно з 2018 роком) частка в виручці прибутку від продажу збільшилася з 45,36 до 61,17%.

Динаміку та структуру чисельності персоналу підприємства розглянемо таблиці 8

У аналізованому періоді можна побачити стійкий тренд на зниження чисельності персоналу, що пов'язано з такими факторами, як:

- 1) збільшення обсягів укладених контрактів;
- 2) заміна виробничого обладнання більш продуктивне;
- 3) зростання рівня професійної підготовленості працівників, в тому числі за рахунок збільшення числа спеціалістів.

Таблиця 2.8 – Чисельність та структура персоналу підприємства

Показник	Чисельність, чол.			Відхилення
	2018	2019	2020	
Адміністрація	137	123	106	0,59
Фахівці	728	776	801	4,48
Основне виробництво	15 842	15 791	15 574	87,03
Допоміжне виробництво	958	927	913	5,10
Обслуговуючі господарства	259	247	205	1,15
Молодший обслуговуючий персонал	387	328	295	1,65
Разом	18 311	18 192	17 894	100

Найбільше зниження чисельності персоналу можна бачити у 2020 року. Найбільше зниження у аналізованому періоді чисельності персоналу відбувалося за такими категоріями, як: адміністрація, персонал обслуговуючих господарств, молодший обслуговуючий персонал. Приріст чисельності персоналу в аналізованому періоді можна бачити лише за однієї категорії – спеціалісти.

Під час розгляду структури персоналу можна назвати її стабільність. Незначні зміни відбулися (у велику або меншу сторону) з усіма категоріями. При цьому частка персоналу збільшилася.

Динаміку показників, що характеризують фінансовий стан та результати діяльності підприємства розглянемо у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 - Основні показники фінансового стану та результативності діяльності підприємства

Показник	Значення		
	2018	2019	2020
Коефіцієнти абсолютна ліквідність	0,66	0,21	0,26
Швидка ліквідність	0,90	0,26	0,32
Поточна ліквідність	10,29	2,18	2,46
Автономії	0,72	0,53	0,49
Фінансовий залежності	0,28	0,47	0,51
Забезпеченості власними засобами	0,26	-0,29	-0,72
Рентабельність, %			
Продаж	45,36	63,72	61,17
Продукції	87,40	185,91	165,90
Активів	29,85	67,93	66,75
Середній термін обороту, дні			
Запасів	150,23	111,52	84,28
Дебіторській заборгованості	3,89	3,03	2,12
Кредиторській заборгованості	4,85	12,86	8,91
Виробничий цикл	154,12	114,55	86,40
Фінансовий цикл	149,27	101,69	77,49

При розгляді даних таблиці 2.9 та рисунка 6 можна бачити, що в цілому по підприємству за період, що розглядається, можна бачити, що воно ліквідно; має високі показники рентабельності; скорочує середні терміни виробничого та фінансового циклів (прискорення оборотності).

Разом з тим, з 2019 року підприємство не має власного оборотного капіталу, і навіть частина необоротних активів сформована за рахунок позикових коштів. В основному, це пов'язано з підприємством, що проводиться з 2016 року. [2].

масштабної довгострокової програми з переобладнання виробництва Крім того, підприємство має довгострокові фінансові вкладення, що також відволікає частину коштів з обороту, змушуючи підприємство більш активно вдаватися до запозичення.

За результатами параграфа можна зробити такі висновки:

1) за аналізований період 2018–2020 років відбулося збільшення виручки підприємства, що в основному пов'язано зі зростанням кількості укладених контрактів та зростання цін на продукцію;

2) темпи зростання виручки підприємства у аналізованому періоді були вищими за темпи зростання витрат, що призвело до зниження частки собівартості, а також комерційних та управлінських витрат у виручці, і, відповідно, збільшення частки прибутку від продажів;

3) в цілому, підприємство ліквідно, працює з високою рентабельністю, за рахунок збільшення кількості оборотів скорочує середній термін виробничого та фінансового циклів. При цьому з 2019 року підприємство не має власного оборотного капіталу.

2.3 Оцінка структури необоротних активів промислового підприємства

Розглянемо структуру необоротних активів підприємства у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 - Структура необоротного капіталу підприємства

Показник	Сума, грн		
	2018	2019	2020
Усього активів	4 098 583	6 054 918 9	368 906
Усього необоротних активів	2 529 962	3836 493	6584 498
в тому числі:			
Основні засоби	2241741	2694590	5194969
Нематеріальні активи	15 286	16 789	15 946
Фінансові активи	72 580	92 051	91 901
Капітальні вкладення в основні засоби	194 493	1 016729	1 266 990
Біологічні активи	4 704	5 627	6 360
Відкладені податкові зобов'язання	1 158	10 707	8 333

З розрахунків видно, що з 2018 по 2020 рік питома вага необоротних активів у загальній структурі активів збільшився із 61,73 до 70,28 %.

Найбільший приріст відбувся за підсумками 2020 року – з 63,36 до 70,28%. Переважно, даний приріст пов'язаний із збільшенням частки капітальних вкладень у основні засоби.

У структурі необоротних активів найбільшу частку протягом усього аналізованого періоду займають кошти. Крім того, висока частка капітальних вкладень у основні засоби. Частка інших статей, включених у необоротні активи в аналізованому періоді невелика.

Розглянемо структуру основних засобів підприємства за їх видами таблиці 2.11

Таблиця 2.11 - Структура основних засобів підприємства за видами

	Роки		
	2018	2019	2020
Будинки та споруди	2 443 498	2 964 049	5 714 466
Машини та обладнання	1 815 810	2 182 618	4 207 925
Транспортні кошти	1 703 723	2 047 888	3 948 176
Виробничий та господарський інвентар	591 820	711 372	1 371 472
Інші основні кошти	255 558	307 183	592 226
Разом	6 810 409	8 213 111	15 834 264

У аналізованому періоді первісна вартість основних коштів підприємства зростає з 6 810 409 грн до 15 834 264 . грн.

Найбільше збільшення відбувалося за машинами та обладнанням та транспортних засобів.

У структурі основних засобів найбільшу частку займають будівлі та споруди, машини та обладнання, а також транспортні засоби. При цьому структура основних засобів підприємства у аналізованому періоді, попри рух, залишалася практично незмінною.

Усі основні засоби підприємства мають різний термін корисного використання, та, відповідно, різні норми амортизації.

Амортизаційні нарахування підприємства за основними засобами розглянемо таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 - Амортизації основних засобів підприємства за видами

Показник	Сума		
	2018	2019	2020
Будинки та споруди	1 628 833	2 362 445	4 651 950
Машини та обладнання	100497	8913135	1790843
Транспортні кошти	1 092 485	1 224 385	2 258 387
Виробничий та господарський інвентар	586 813	711 372	1 345 888
Інші основні кошти	255 558	307 183	592 226
Разом	4 568 668	5 518 521	10639295

У загальній сумі амортизаційних нарахувань найбільші частки займають: будівлі та споруди, машини та обладнання, а також транспортні засоби. При цьому за аналізований період сума амортизаційних нарахувань збільшилася з 4 568 668 грн до 10639295 грн.. Багато в чому, незважаючи на списання застарілого обладнання та введення в експлуатацію нового, пов'язано з тим, що раніше підприємством застосовувався лише лінійний метод нарахування амортизації.

В даний час крім лінійного, застосовуються і нелінійні методи нарахування амортизації, що дозволяє більшу частину вартості нововведеного в експлуатацію обладнання списати в перші роки його експлуатації.

Загальний та питоми рівні зносу за 2018–2020 роки розглянемо у таблиці 2.13, з якої видно, що до кінця 2020 року порівняно з 2018 роком загальний рівень зносу зріс трохи – з 67,08 по 67,19 %. У багато в чому це пов'язано зі списанням амортизації при вибутті списаних основних засобів, а також з нарахуванням амортизації (у тому числі нелінійним методом) за введеними в експлуатацію новими основними засобам.

Таблиця 2.13 – Рівень зносу основних засобів підприємства за видами

Показник	2018	2019	2020
Будинки та споруди	66,66	79,70	81,41
Машини та обладнання	55,35	41,84	42,56
Транспортні кошти	64,12	59,79	57,20
Виробничий та господарський інвентар	99,15	100,00	98,13
Інші основні кошти	100,00	100,00	100,00
Загальний рівень зносу	67,08	67,19	67,19

При розгляді питомих показників амортизації видно, що найбільші їх рівні за такими видами основних засобів:

1) будівлі та споруди – збільшення з 66,66 до 81,41 %, відповідно, у 2018 та 2020 роках;

2) інші основні засоби - 100% амортизація, що пов'язано з їх невисокою вартістю та невисоким терміном служби;

3) виробничий та господарський інвентар – 99,15 та 98,13 %, відповідно, у 2018 та 2020 роках, що пов'язано з їхньою невисокою вартістю та невисоким терміном служби.

Структуру ще одного виду активів підприємства, що амортизуються. нематеріальних активів – розглянемо таблиці 2.14

Таблиця 2.14 – Структура нематеріальних активів підприємства за видами

Показник	Сума		
	2018	2019	2020
Виняткові права використання	17 756	19 165	17 974
Товарні знаки	4256	5011	4988
Ноу-хау	8 560	9 402	8 930
Разом	30 572	33 577	31 891

Як позитивний момент можна відзначити зростання рівня придатності по активній частини основних засобів (по машинам та устаткуванню, транспортних засобів). В основному, це зростання пов'язане з найбільш активною заміною основних засобів саме за даними їх видів. Так, на кінець

2020 року рівень зносу по машинам та устаткуванню становив 42,56 %, з транспортних засобів – 57,20 %.

На кінець 2020 року порівняно з 2018 роком вартість нематеріальних активів підприємства зросла з 30572 до 31891 грн.

Найбільшу частку у структурі нематеріальних активів протягом усього періоду займають виняткові права використання на програмні продукти, розроблені для підприємства, пов'язані з автоматизацією виробничого процесів та процесів управління. Частка таких нематеріальних активів у аналізованому періоді коливалася на рівні 56 - 58%.

Структуру амортизації нематеріальних активів розглянемо у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 - Амортизації нематеріальних активів підприємства за видами

Показник	Сума		
	2018	2019	2020
Виняткові права використання	15 030	16 223	15 215
Товарні знаки	3730	4788	4988
Ноу-хау	2 179	2 394	2 273
Разом	20 940	23 405	22 476

Найбільшу частку у загальній сумі амортизації за нематеріальними активами у аналізованому періоді займають виняткові права використання – 71,78 та 67,69 %, відповідно, на кінець 2018 та 2020 років.

Загальний та питомих рівень зносу за нематеріальними активами розглянемо таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Рівень зносу нематеріальних активів підприємства за видами

Показник	Значення, %		
	2018	2019	2020
Виняткові права використання	84,65	84,65	84,65
Товарні знаки	87,62	95,56	100,00
Ноу-хау	25,46	25,46	25,46
Загальний рівень зносу	68,49	69,71	70,48

У аналізованому періоді загальний рівень зносу нематеріальних активів збільшився із 68,49 до 70,78 %. Найбільший рівень зносу – за винятковим правам використання – 84,65%.

Структуру капітальних вкладень підприємства у основні засоби розглянемо таблиці 2.17

Таблиця 2.17 - Структура капітальних вкладень підприємства в основні кошти

Показатель	Сума		
	2018	2019	2020
Будинки та споруди	5 145	21555	50173
Машини та обладнання	86 530	494 944	654 527
Транспортні кошти	73 235	351 890	387 572
Виробничий та господарський інвентар	18 602	101 978	124 292
Інші основні кошти	10 980 3	46 36	50 426
Разом	194 493	1016 729	1266 990

У періоді, що розглядається, частка вкладень підприємства в основні кошти з основного виробництва зросли з 71,44 до 74,44 %. У допоміжні виробництва частка вкладень коливалася, відповідно, від 11,26 до 11,95% на кінець 2018 та 2020 років. Найменша частка вкладень – у невиробничу сферу.

Найбільшу частку у структурі фінансових вкладень підприємства у аналізованому періоді займають вкладення цінних паперів, частка яких коливалася від 43,81% у 2018 році до 41,45% у 2020 році. Також значна частка фінансових вкладень у пайові інструменти (до статутних капітали інших підприємств) – від 25,69 % у 2018 році до 33,57 % у 2020 року.

За результатами параграфу можна зробити такі висновки:

1) у структурі активів необоротний капітал протягом усього аналізованого періоду займав найбільшу питому вагу, коливаючись від 61,73 у 2018 році до 70,28 % у 2020 році;

2) найбільші частки у структурі необоротних активів протягом аналізованого періоду займали основні засоби та вкладення в основні засоби. Частки інших статей необоротних активів - невеликі;

3) у структурі основних засобів найбільші частки займають: будівлі та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби;

4) найбільша зміна за статтями необоротних активів – за основним засобам та вкладенням в основні засоби.

Висновки:

1. Підприємство є лідером металургії, його продукція визнана, і поставляється до багатьох країн ближнього і далекого зарубіжжя. На підприємстві постійно проводиться робота щодо зростання якості продукції, що виробляється. З цією метою вже кілька років підприємство проводить активну політику щодо заміни застарілого виробничого обладнання на більш сучасне, перенавчання та підвищенню професійних навичок та компетенцій виробничого персоналу.

2. У 2018–2020 роках виторг підприємства постійно збільшувався, що пов'язано, в основному, зі зростанням обсягу виробництва, підвищенням продуктивності праці, зростання цін на продукцію. Незважаючи на зростання виручки, збільшення собівартості підприємству вдається стримувати. У результаті до кінця 2020 року можна бачити зниження частки витрат у виручці і, відповідно, зростання частки прибутку від продажу у виручці.

3. Загалом підприємство працює з високою рентабельністю, має хороші показники ліквідності та ділової активності. Однак із 2019 року у нього немає власного оборотного капіталу, що пов'язано з високою часткою необоротних активів, а також зі зниженням частки власного капіталу загальну суму джерел формування його майна.

4. Протягом усього періоду, що розглядається, необоротні активи набагато перевищують оборотні. При цьому частка необоротних активів підприємства до кінця періоду, що розглядається, додатково зросла. У структурі необоротних активів найбільші частки – за основними засобами та вкладенням у необоротні активи.

5. Підприємство, крім реальних інвестицій, також інвестувало у фінансові вкладення, але у пріоритеті – реальні інвестиції.

Відповідно, для того, щоб ефективно інвестувати, підприємство у межах своєї інвестиційної діяльності має дотримуватись певної політики інвестування, яка включає у собі певну стратегію та тактику.

РОЗДІЛ 3

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

3.1 Аналіз стратегії інвестування та інвестиційна політика промислового підприємства

Інвестиційна діяльність ПАТ «АМКР» заснована на довгостроковій стратегії та інвестиційної політики.

Інвестиційна стратегія підприємства:

- 1) є частиною загальної його стратегії;
- 2) є довгостроковим;
- 3) є гнучкою, тобто до неї можуть бути внесені зміни під впливом різноманітних факторів;
- 4) визначає пріоритети інвестиційної діяльності на певні тимчасові періоди;
- 5) визначає для досягнення поставлених цілей характер та обсяги необхідні інвестиційні ресурси;
- 6) є інструментом реалізації обраної місії підприємства.

З 2016 року ПАТ «АМКР» обрана як інвестиційна стратегія - стратегія прискореного зростання, що передбачає при інноваційний підхід до розвитку підприємства. При застосуванні даного типу інноваційної стратегії у виробництві та управлінні підприємством зроблений основний наголос на застосуванні сучасних технологій.

У рамках застосовуваної інвестиційної стратегії також можна відзначити те, що її основою є реальні інвестиції, що можна бачити, наприклад, за даними таблиці 3.1.

Відповідно до обраної інвестиційної стратегії, підприємством застосовується інвестиційна політика, при розробці та коригування якої ПАТ «АМКР» застосовує такі

Таблиця 3.1 – Етапи інвестиційної стратегії

Етап	Характеристика етапу
Аналіз інвестиційної діяльності	Проводиться за низку попередніх періодів
Оцінка довкілля	Проведення аналізу кон'юнктури інвестиційних ринків
Оцінка внутрішнього середовища	Проведення аналізу наявності ресурсів для здійснення розроблюваної (реалізованої) інвестиційної політики
Оцінка відповідності генеральної стратегії	Проводиться зіставлення (застосовуваної) стратегії генеральної стратегії та стратегії розвитку
Вибір для застосування типу інвестиційної політики	Відповідно до ризиків та цілей здійснення вкладень
Формування інвестиційної політики	За основними напрямками інвестування
У галузевому розрізі	У регіональному розрізі
Оцінка ув'язування інвестиційної політики	За основними її напрямками

В даний час на інвестиційну політику ПАТ «АМКР» впливають такі фактори – таблиця 3.2.

Таблиця 3.2 – Фактори впливу на інвестиційну політику підприємства

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
1. Поточний стан світових ринків кредитних ресурсів	1. Застосовувані технології виробництва та швидкість їх заміни
2. Геополітична обстановка та стан конфлікту між країнами-світовими лідерами	2. Стан обладнання основного виробництва, можливість та швидкість його заміни
3. Курс долара США	3. Стан персоналу, готового працювати на новому устаткуванні та швидкість його перенавчання для роботи на новому устаткуванні
4. Санкції, накладені США та ЄС на країни-партнери підприємства	4. Стан менеджменту на підприємстві, у тому числі інвестиційного
5. Стан економіки країн-партнерів підприємства	5. Фінансовий стан та готовність інвесторів вкладати у підприємство
6. Розвиток НТП та готовність власників нових технологій продавати їх	

7. Епідеміологічний стан по ковід19 у різних країнах-партнерах підприємства	
---	--

З даних таблиць 3.2, ПАТ «АМКР» реалізує з 2016 року інвестиційну політику, для якої характерні:

- 1) переважання інвестицій реальних інвестицій;
- 2) переважання в реальних інвестиціях вкладень в основні кошти;
- 3) переважання в реальних інвестиціях вкладень в основні засоби для основного виробництва – таблиця 3.2;

Таблиця 3.3 - Дані про капітальні вкладення підприємства в основні кошти на середньострокову перспективу

Показник	Грна, млрд. грн		
	2020	2021	2022
Основне виробництво	943 148	1 059 771	1 192 609
Допоміжне виробництво	151 405	151 928	155 961
Обслуговуючі виробництва та господарства	112 509	115 273	124 684
Невиробнича сфера	59 929	62 113	68 054
Разом	1 266 990	1 389 085	1 541 308

- 4) прискорений характер введення в експлуатацію основних засобів (машини та обладнання, транспортні засоби);
- 5) висока частка кредитних ресурсів у фінансуванні реальних інвестицій;
- 6) переважання довгострокових кредитних ресурсів у фінансуванні реальних інвестицій;
- 7) високою часткою доведених остаточно проектів – таблиця 3.3;
- 8) з високою часткою реалізації проектів власними силами підприємства – таблиця 3.4;
- 9) здійснення інвестування на основі плану та стратегії розвитку підприємства;

Таблиця 3.4 - Характеристика реалізації інвестиційних проектів з ступеня досягнення планових показників

Показник	Значення, од.		
	2018	2019	2020
Заплановано	256	302	327
Фактично реалізовано	218	266	296
Заморожено (тимчасово)	23	14	9
Згорнуто як помилкові	15	22	22
у тому числі із фактично реалізованих проектів:			
зі збільшеним терміном реалізації	20	28	38
додаткові витрат	55	68	80
співвідношення фактичних та планових показників, %	85,24	87,92	90,55

10) за фінансовими вкладеннями переважає інвестування у цінні папери, а також пайові вклади в статутні капітали інших підприємств.

Таблиця 3.5 - Характеристика реалізації інвестиційних проектів з виконавцям

Показники	2018	2019	2020
Усього фактично реалізовано проектів	218	266	296
в тому числі:			
силами вітчизняних фахівців	89	119	139
силами іноземних фахівців	129	147	157

Зведені дані щодо ведення підприємством інвестиційної діяльності представлені у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 - Зведені дані щодо ведення підприємством інвестиційної діяльності

Характеристика	Коментар
Суб'єкт ведення інвестиційної діяльності	Планування - спільно з фінансовим відділом та відділом розвитку
Замовник	Структурні підрозділи підприємства
Виконавець	Структурні підрозділи підприємства або сторонні організації (вітчизняні, зарубіжні)
Споживач	Структурні підрозділи підприємства
Характер планування	Довгостроковий із можливістю коригування у поточному році реалізації

	проекту
Джерела фінансування	Власні кошти Позикові кошти (кредити)
Звітність по веденню діяльності	Відділ розвитку та фінансовий відділ кожен готує свій власний звіт, що подаються директору у першому кварталі року, наступного за звітним
Моніторинг та контроль	Відділ розвитку стежить за виконанням проектів Фінансовий відділ слідкує за фінансовими показниками за кожним проектом
Оцінка масштабів та ризиків проекту з єдиної методики	Єдиної методики немає
Розподіл завдань та обов'язків у рамках ведення інвестиційної діяльності	Окремим локальним нормативним документом не регламентується
Оцінка масштабів та перспектив ринку	Не проводиться
Наявність партнерських угод	Не укладається
Оцінка внутрішнього середовища	Не проводиться
Оцінка інших, крім фінансових, наслідків від інвестицій	Не проводиться

За результатами можна зробити такі висновки:

- 1) інвестиційна діяльність підприємства заснована на інвестиційної стратегії та політики інвестування;
- 2) основним напрямком інвестування підприємства є реальні інвестиції у розвиток основного виробництва, у пріоритеті – вкладення оновлення активної частини основних засобів;
- 3) джерелами інвестування є як власні, так і позикові кошти, переважно за умови довгострокового запозичення;
- 4) управління інвестиційною діяльністю здійснюється на основі довгострокових планів та стратегії розвитку підприємства;
- 5) суб'єкти реалізації інвестиційної політики підприємства – у здебільшого, відділ розвитку та фінансовий відділ.

3.2. Роль іноземних інвестицій у розвитку вітчизняних підприємств в умовах військового часу: основні проблеми

Оцінимо поточну інвестиційну діяльність підприємства на основі критеріїв, – таблиця 3.7.

Таблиця 3.7 - Оцінка поточної інвестиційної діяльності підприємства

Показник	Значення		
	2018	2019	2020
Сума інвестицій, грн	267 073	1 108 780	1 358 891
Чистий прибуток, грн	1 223409	4 112 835	6 253 838
Рентабельність інвестицій, %	21,83	26,96	21,73
Ефективність інвестиційних витрат, % перевищення факту над планом	0,99	1,03	1,12
Відсоток реалізованих проектів, %	85,24	87,92	90,55
Відсоток проектів з зміною (зростанням) термінів їх реалізації, %	9,10	10,60	12,80
Середній термін (період) окупності інвестицій, міс	150	107	95
Вартість залучених коштів, % річних	2,70	3,55	4,10
Вартість помилок управління проектом, % від вартості проектів	5,57	9,12	8,26

На підставі даних таблиць 3.7 та 3.8 можна бачити, що:

1) у аналізованому періоді щорічно обсяги фінансових та реальних інвестицій зростали. Найбільший їх приріст відбувся у 2020 року. Найбільша частка інвестицій – реальні інвестиції;

2) щорічно збільшується кількість проектів, що вимагають продовження термінів їхньої реалізації, а також додаткового фінансування. Так, на кінець 2020 року вимагав продовження термінів їх виконання кожного восьмого проект, а додаткового фінансування – кожний четвертий проект;

3) незважаючи на зростання чистого прибутку, динаміка такого показника, як рентабельність інвестицій – слабка, нерівномірна. Так у 2019 році відбулося збільшення цього показника (порівняно з 2018 роком) – з 21,83 до 26,96 %, а 2020 року порівняно з 2019 роком – зниження до 21,73 %;

4) тільки в 2018 році вдалося досягти того, що фактичні витрати на реалізацію інвестиційних проектів виявилися нижчими за заплановані.

За підсумками 2019 року перевищення фактичних даних над плановими становило 3 %, а 2020 року – понад 12 %;

5) щорічно збільшується частка реалізованих проектів, причому також зростає частка проектів із збільшеним терміном реалізації;

6) завдяки вкладенням у 2018–2020 роках, переважно, в активну частину основних засобів, у аналізованому періоді можна побачити зниження середнього терміну окупності інвестицій;

7) зміна та нестабільність кон'юнктури світового ринку кредитних ресурсів, а також внутрішня економічна нестабільність країні призвели до подорожчання для підприємства кредитних ресурсів, що, в тому числі, впливає на середньозважену вартість капіталу підприємства (WACC) – таблиця 3.8;

7) щорічно збільшується частка втрат підприємства від невірно ухвалених інвестиційних рішень. Багато в чому зростання частки пов'язане зі зростанням обсягу інвестицій, але також до зростання цього показника причетний та людський фактор.

Таблиця 3.8 – Розрахунок та динаміка показника WACC

Показник	Значення		
	2018	2019	2020
Вартість власного капіталу, % річних	5,55	6,20	5,25
Частка власного капіталу	0,72	0,53	0,49
Вартість позикового капіталу, % річних	2,70	3,55	4,10
Частка позикового капіталу	0,28	0,47	0,51
Ставка оподаткування, %	20,00	20,00	20,00
Середньозважена вартість капіталу (WFCC), %	3,94	4,29	4,15

З даних таблиць 3.8 – 3.9 можна позначити такі основні проблеми інвестиційної діяльності підприємства – таблиця 3.8.

Таблиця 3.10 - Основні проблеми інвестиційної діяльності підприємства та їх наслідки

Проблема	Наслідок проблеми
Відсутність оцінки інших, крім фінансових вигод	Негативний вплив різних, крім фінансових, критеріїв може перекрити всі фінансові вигоди від проекту
Слабка комунікація між суб'єктами інвестиційної діяльності	Кожен структурний підрозділ-суб'єкт інноваційної діяльності зацікавлений, і, насамперед, реалізує при здійсненні інвестиційної діяльності своєї мети та завдання
Відсутність єдиної методики оцінки масштабів та ризиків проектів	В результаті допускається зрив термінів реалізації окремих проектів, зростання витрат на їх реалізацію, упускається вигода Можливе суб'єктивне трактування впливу ризиків, їх кількість та масштабів негативного впливу того чи іншого ризику на проект
Відсутність нормативного документа, регламентуючого інвестиційну діяльність	Задвоювання завдань з організації, реалізації та контролю за інвестиційною діяльністю Відсутність конкретних посадових осіб, відповідальних за те чи інший проект Немає чіткого розподілу структурної відповідальності підрозділів та конкретних посадових осіб
Відсутність партнерських угод	Зрив партнерами реалізації проектів Зміна партнерами умов у процесі реалізації проектів
Відсутність оцінки впливу внутрішнього середовища на проекти	Зниження ефективності проектів та інвестиційної діяльності в цілому Виникнення ймовірності того, що реалізація проекту не матиме сенсу (наприклад, при заміні обладнання та відсутності персоналу, готового працювати на новому обладнанні)

За результатами можна зробити такі висновки:

1) в цілому, інвестиційну діяльність підприємства можна вважати ефективною, підприємством реалізується значна кількість проектів, більшість з яких успішні, приносять підприємству зростання доходу та додаткові вигоди;

2) основними недоліками поточної інвестиційної діяльності можна вважати:

- слабку комунікацію між структурними підрозділами, відповідальними за проекти;

- відсутність єдиного локального нормативного акта, який би розподіляв повноваження та відповідальність між структурними підрозділами та посадовими особами, відповідальними за той чи інший проект;

- відсутність єдиної методики оцінки ризиків та їх масштабів;

- відсутність впливу внутрішнього середовища на різні проекти.

3.3 Пропозиції щодо вдосконалення інвестиційної діяльності підприємства та оцінка економічної ефективності

З метою вдосконалення інвестиційної діяльності ПАТ «АМКР» можна запропонувати:

1) розробку та введення в дію локального нормативного акту, який би регламентував:

- розподіл повноважень між суб'єктами (структурними підрозділами) інвестиційної діяльності;

- права та обов'язки для кожного із суб'єктів інвестиційної діяльності діяльності;

- єдину методику оцінки масштабів та характеру ризиків щодо різних інвестиційним проектам;

- характер заохочення посадових осіб, які розробляють, схвалюють, контролюють виконання тих чи інших інвестиційних проектів;

- посадових осіб, відповідальних за висновок та дотримання партнерських угод;

- періодичність та характер контролю та оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства та вкладу кожного із суб'єктів зростання її ефективності;

2) розробити та застосовувати єдині критерії та методику, що дозволяють проводити оцінку інших, крім фінансових, результатів від реалізації різноманітних проектів;

3) розробити або придбати програмний продукт, який би дозволяв автоматизувати процеси розробки, контролю, отримання різних оперативних звітів щодо ведення інвестиційної діяльності.

Кошторис витрат на запропоновані заходи представлений у таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Кошторис витрат за виконання запропонованих заходів

Запропоновані заходи	Вартість, тис. грн
Розробка спеціального програмного продукту	256
Консультаційні послуги	50
Формування єдиної методики для оцінки масштабів ризику за проектами	75
Розробка та затвердження локального нормативного акта	25
Разом	406

Загальна грна витрат на запропоновані заходи становитиме 406 тис. грн. (0,406 млн.грн), що для масштабів діяльності підприємства є дуже незначною сумою.

Оцінити ефективність запропонованих заходів можна зіставивши суму витрат за їх виконання із сумою економії, наприклад, на зниження відсотка витрат - таблиця 3.12.

Таблиця 3.12 – Економічний ефект щодо внесених пропозицій

Показник	2020 рік (факт)	2021 рік (прогноз)	Відхилення
Витрати виконання запропонованих заходів, грн	-	0,406	0,406
Кількість реалізованих проектів,од.	296	317	21

Відсоток реалізованих проектів, %	90,55	100,00	9,45
Грна інвестицій у проект, грн	1 358 891	1606 864	247 973
Очікуваний чистий прибуток, грн	6 253 838	7211 649	957 811
Рентабельність інвестицій, %	21,73	22,28	0,55
Відсоток проектів із зміною (зростанням) строків їх реалізації, %	12,80	3,00	-9,80
Середній термін (період) окупності інвестицій, міс	95	90	-5
Вартість залучених коштів, % річних	4,10	4,10	0,00
Вартість помилок управління проектом, % вартості проектів	8,26	5,00	-3,26
Грн економії на зниженні відсотка помилок при управлінні проектами, грн	5 238 377		

В основу розрахунків щодо визначення економічного ефекту покладено статистику по підприємству за останні п'ять років. Згідно внутрішньокорпоративна статистика, середня вартість помилок управління проектом (у відсотках) коливається лише на рівні 6,61 – 8,26 % вартості проектів. Максимального значення даного показника досягнуто за підсумками 2020 року.

Планується, що з урахуванням запропонованих заходів вдасться досягти зниження внутрішньокорпоративного значення за цим показнику нижче за нижній рівень, а саме – заплановано значення даного показника лише на рівні 5 %. Різниця між показниками 2021 та 2020 років становитиме 3,26%. Помноживши вказану різницю на запланований на 2021 показник «Сума інвестицій у проект», отримаємо суму економії.

З наведених розрахунків видно, що економічний ефект від виконання запропонованих заходів набагато перевищує суму витрат на їхнє виконання.

За результатами параграфу можна зробити такі висновки:

1) на підставі виявлених проблем ПАТ «АМКР» був запропоновано комплекс заходів, спрямованих на покращення ефективності інвестиційної діяльності;

2) загальна сума витрат на виконання запропонованих заходів становила 0,406 млн.грн;

3) розрахунковий економічний ефект від виконання запропонованих заходів набагато перевищує витрати на виконання цих заходів;

4) крім досягнення економічного ефекту, очікується зростання інших якісних показників, що характеризують ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

Висновки:

1. Інвестиційна діяльність підприємства заснована на інвестиційній стратегії та політики інвестування. Основним напрямом інвестування підприємства є реальні інвестиції в розвиток основного виробництва, у пріоритеті – вкладення в оновлення активної частини основних засобів. Управління інвестиційною діяльністю здійснюється на основі довгострокового плану та стратегії розвитку підприємства.

2. Загалом інвестиційну діяльність підприємства можна вважати ефективною, підприємством реалізується значна кількість проектів, більшість з яких успішні, приносять підприємству зростання доходу та додаткові вигоди.

3. Основними недоліками поточної інвестиційної діяльності можна вважати:

- слабку комунікацію між структурними підрозділами, відповідальними за проекти;

- відсутність єдиного локального нормативного акта, який би розподіляв повноваження та відповідальність між структурними підрозділами та посадовими особами, відповідальними за той чи інший проект;

- відсутність єдиної методики оцінки ризиків та їх масштабів;

- Відсутність впливу внутрішнього середовища на різні проекти.

4. На підставі виявлених проблем ПАТ «АМКР» був запропоновано комплекс заходів, спрямованих на покращення ефективності інвестиційної

діяльності Загальна сума витрат на виконання запропонованих заходів становило 0,406 млн грн.

5. Розрахунковий економічний ефект від виконання запропонованих заходів набагато перевищує витрати виконання цих заходів.

Крім досягнення економічного ефекту, очікується зростання інших якісних показників, що характеризують ефективність інвестиційної діяльності підприємства

Практично з моменту свого створення ПАТ «АМКР» можна вважати підприємством із високою турботою про власний персонал.

Місія сучасного ПАТ «АМКР» - прагнення до вищим цілям із турботою про оточуючих. Поруч із місією, підприємство позиціонує себе як що дотримується у своїй діяльності наступних цінностей:

- 1) якісна продукція;
- 2) турбота про екологію;
- 3) взаємовигідне партнерство;
- 4) допомога нужденним;
- 5) процвітання міста.

На основі представлених місії та цінностей, підприємство реалізує безліч проектів та програм соціальної відповідальності, спрямованих наступних стейкхолдерів – таблиця 3.12.

Таблиця 3.12 – Стейкхолдери проектів та програм соціальної відповідальності підприємства

Прямі	Непрямі
Власний персонал Молоді спеціалісти Партнери з бізнесу та споживачі продукції підприємства	Населення міста Адміністрація міста Сім'ї персоналу підприємства Контролюючі державні органи Громадські організації (вітчизняні, світові)

Основна робота у сфері реалізації проектів та програм соціальної відповідальності ПАТ «АМКР» спрямовано на власний персонал. Підприємство робить для свого персоналу дуже багато:

1) періодичні медичні огляди, у тому числі із проходженням вузьких спеціалістів. Це робиться для того, щоб:

- запобігти розвитку професійних захворювань;
- вчасно помітити розвиток професійного захворювання та максимально знизити його негативний вплив на працівника;

2) зміст власного санаторію-профілакторію. Це робиться для того щоб:

- працівники могли відновитися, відпочити;
- знизити негативний вплив на організм людини його професії (Негативних факторів);

- здоров'я збереження персоналу;

3) зміст власного спортивного комплексу. Тут підприємство досягає наступних цілей:

- здоров'я збереження персоналу;
- скорочення часу та випадків знаходження персоналу на лікарняних;
- щеплення працівникам та їхнім сім'ям любові до фізичної культури та масового спорту;
- заняття особистого часу працівників та їх сімей (особливо молоді);

4) зміст власного палацу культури, у якому діє понад 30 гуртків різної тематичної спрямованості. Тут підприємство досягає наступних цілей:

- особистісний та культурний розвиток персоналу та членів їх сімей;
- спілкування людей, спільне проведення часу (культурний дозвілля);
- щеплення з дитинства любові до Батьківщини;

5) турбота про ветеранів: праці, колишніх працівників підприємства.

Тут підприємство досягає наступних цілей:

- підтримка (моральна та фінансова) колишніх працівників;
- показує чинному персоналу, що колишні працівники не будуть забуті підприємством та після виходу на заслужений відпочинок;

б) турбота про екологію. Реалізуючи численні проекти у сфері екології, підприємство досягає наступного:

- максимально можливо зберігає екологію у місцях діяльності своїх виробничих підрозділів;

- виплачує всі необхідні податки та внески за негативне вплив на довкілля своїх виробничих підрозділів;

7) дбає про місто. Бо з діяльністю підприємства прямо йди опосередковано пов'язана значна частина населення міста, підприємство бере участь у діяльності міста шляхом:

- надання допомоги у реалізації різних соціальних проектів міського значення (транспорт, соціальна сфера та ін.);

- надає нужденним допомоги (фінанси, будь-які дії) городянам;

- фінансову участь у різних численних благодійних заходах та проектах;

- працевлаштування городян, особливо молодих спеціалістів.

Усі соціальні проекти та програми підприємства згрупуємо за їх спрямованості у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Структура соціальних проектів та програм підприємства

Соціальна програма	Елемент	Стейкхолдери	Строк реалізації	Очікуваний результат
Персонал	Соціальні інвестиції	Персонал	На основі довгострокових планів із розбивкою на 3 роки та щорічний коригуванням	Зростання продуктивності Скорочення виробничого травматизму Розвиток професійних компетенцій, навичок та вмінь
Здоров'я персоналу	Соціальні інвестиції	Персонал	На основі довгострокових планів із розбивкою	Здоров'язбереження персоналу Зниження рівня на 3 роки та щорічний коригуванням професійних захворювань Скорочення кількості та періоду лікарняних
Культура та Особистісне розвиток	Соціальні інвестиції	Персонал та їхні сім'ї	На основі довгострокових планів із розбивкою на 3 роки та щорічний коригуванням	Особистісний та культурне зростання персоналу та членів їх сімей Любов до Батьківщини
Бізнес-партнери	Соціальні інвестиції	Місцеве населення	Місцеві влади екологи На основі Довгострокових планів із розбивкою на 3 роки та	Збереження та розвиток бізнес-партнерства

			щорічний коригуванням	
Екологія	Соціальні інвестиції	Місцеве населення Місцеві влади екологи	На основі Довгострокових планів із розбивкою на 3 роки та щорічний коригуванням	Заощадження екології, ландшафту та клімату в регіоні дії виробничих підрозділів підприємства
Підтримка міста та місцевого населення	Соціальні інвестиції	Місцеве населення Місцеві влади	На основі довгострокових планів із розбивкою на 3 роки та щорічний коригуванням	Рішення важливих проблем міста та його населення Підтримка влади міста Допомога нужденним

З таблиці 3.12 видно, що всі проекти та програми підприємства у сфері соціальної відповідальності - соціальні інвестиції. Підприємство не займається розвитком соціальної відповідальності серед власного персоналу та городян. У той же час, ПАТ «АМКР» несе значні фінансові витрати на реалізацію численних проектів та програм соціальної відповідальності. Дані щодо таких витрат за 2018–2020 роки, представлені у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Фінансування підприємством у 2018–2020 роках, проектів та програм соціальної відповідальності

Напрямок соціальної відповідальної діяльності	Рік, грн		
	2018	2019	2020
Персонал	79 231	87 154	95 870
Здоров'я персоналу	104 323	112 669	121 682
Культура та особистісний розвиток	71 458	76 460	81 812
Бізнес-партнери	53 611	56 506	59 557
Екологія	150 826	164 400	179 196
Підтримка міста та місцевого населення	125 634	138 197	158 197
Всього	585 083	635 387	696 315

Найбільшого рівня витрат досягнуто 2020 року. Найбільші частки у структурі витрат можна бачити за такими напрямками:

- 1) здоров'я персоналу;
- 2) екологія;
- 3) підтримка міста та місцевого населення.

На черговий трирічний плановий період підприємством намічено збільшення витрат на реалізацію проектів та програм соціальної відповідальності – таблиця 3.14.

Таблиця 3.14 - Фінансування підприємством у 2021-2023 рр. проектів та програм соціальної відповідальності

Напрямок соціальної відповідальної діяльності	Рік, млн. грн		
	2021	2022	2023
Персонал	96 061	100 864	103 386
Здоров'я персоналу	121 926	128 022	131 222
Культура та особистісний розвиток	81 976	86 075	88 227
Бізнес-партнери	59 676	62 660	64 227
Екологія	179 555	188 533	193 246
Підтримка міста та місцевого населення	158 514	166 439	170 600
Разом	697 708	732 593	750 908

При цьому не зміниться кількість напрямків, що реалізуються соціальної діяльності підприємства, а також структура фінансування цієї діяльності – рис.3.2.

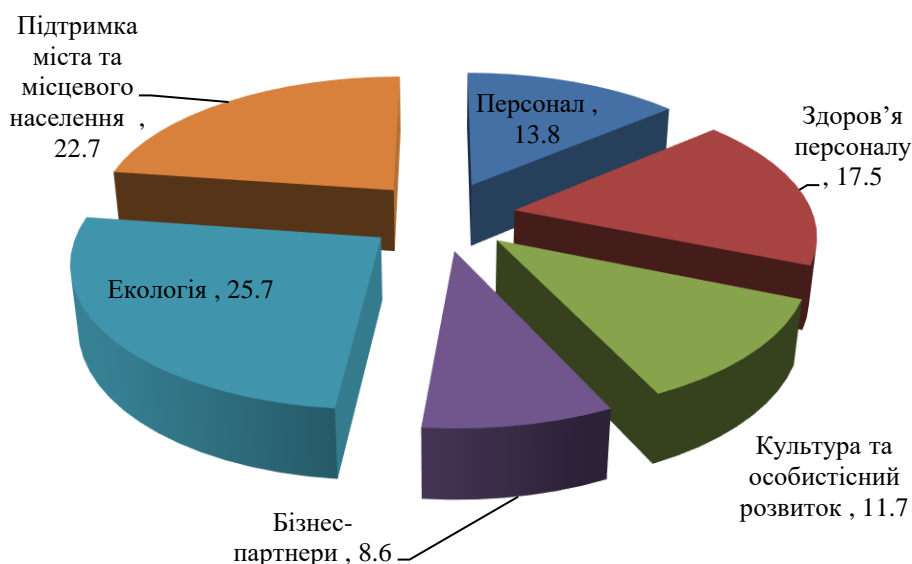

Рис. 3.2 – Структура запланованих ПАТ «АМКР» у 2021 р. вкладень у проекти та програми соціальної відповідальності, %

Висновки у розділі «Соціальна відповідальність»:

1. ПАТ «АМКР», діючи у сфері реалізації соціально значимих проектів та програм, що повністю відповідає декларованим місії та цінностям.

2. Основними підприємствам є прямі стейкхолдери. У те ж час багато проектів та програм соціальної відповідальності реалізується підприємством для непрямих стейкхолдерів.

3. Реалізуючи численні проекти та програми соціальної відповідальності, підприємство повністю задовольняє інтереси та прямих, та непрямих стейкхолдерів.

4. Незважаючи на значні фінансові вкладення у проекти та програми соціальної відповідальності, підприємство від їх реалізації отримує такі вигоди: здоровий персонал, зниження соціальної напруженості в колективі, сприяння місцевої влади, імідж соціально відповідального підприємства та ін.

5. Кошти, які підприємство спрямовує на фінансування проектів та програм соціальної відповідальності, адекватні та відповідають масштабам його діяльності.

6. Необхідно відзначити, що всі проекти та програми соціальної відповідальності підприємства відносяться до соціальних інвестицій. Підприємство не приділяє уваги розвитку такого важливого напрямку, як активна соціальна позиція та відповідальність власного персоналу.

Саме у цьому напрямі можна запропонувати підприємству удосконалюватись. Наприклад, розробити спеціальні напрямки, яких буде задіяний персонал, заохочувати працівників брати участь у таких програмах, як: суботники з облагородження міста, волонтерство, допомога ветеранам та пенсіонерам та ін.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

За результатами проведеного дослідження цілі, поставлені в його на початку, досягнуті, а завдання – виконані. За результатами дослідження можна зробити такі висновки:

1. У своїй інвестиційній діяльності промислові підприємства можуть ставити різні цілі, вистояючи їх у потрібному їм пріоритеті.

Найчастіше підприємства сфери промисловості, проводячи інвестиційну діяльність, переслідують такі цілі:

1) зростання продуктивності праці, що передбачає зростання виробітку продукції, розширення обсягів діяльності, вихід нові ринки;

2) зростання якості своєї продукції та зниження шлюбу, що дозволяє скоротити втрати, покращити думку споживачів про випускається продукції;

3) зниження рівня травматизму на робочих місцях, що також знижує втрати, показує турботу підприємства про персонал;

4) скорочення робочих місць (важливе завдання, але часто підприємства зацікавлені у збереженні наявного виробничого потенціалу).

2. Управління інвестиційною діяльністю має здійснюватися на основі певної системи, що формується виходячи з особливостей і масштабів бізнесу, що є у підприємства управлінських кадрів та їх кваліфікації, доступу до позикових коштів та ін. Помилки в управлінні інвестиційної діяльності можуть призвести не тільки до втрат, але також до виходу із бізнесу. Крім того, інвестиційна діяльність завжди пов'язана з певним рівнем ризику, що пов'язано з іммобілізацією фінансів та прийняття рішень з інвестицій в умовах невизначеності.

3. Ефективність інвестиційної діяльності підприємства оцінюється не тільки з позиції економічних показників (статичних та динамічних). Також при оцінці інвестиційної діяльності підприємства оцінюються ефекти: екологічний, технологічний, соціальний, бюджетний. Крім динамічних і

статичних показників по конкретних проектів та інвестиційної діяльності підприємства в цілому, оцінюється рівень ефективності участі підприємства в інвестиційній діяльності.

4. Практична частина роботи виконана на прикладі ПАТ «АМКР». Основні завдання інвестиційної діяльності підприємства такі:

- 1) зростання продуктивності праці та якості продукції;
- 2) одержання можливості виробництва нових видів продукції, виробництво якої неможливе з високим рівнем якості на наявному (застарілому) обладнанні. Це дозволить підприємству вийти нові ринки;
- 3) зниження рівня виробничого травматизму та професійні захворювання серед персоналу.

5. Підприємство працює з високою рентабельністю, має гарні показники ліквідності та ділової активності. Проте з 2019 року він не має власного оборотного капіталу, що пов'язано з високою часткою необоротних активів, а також зі зниженням частки власного капіталу загальну суму джерел формування його майна.

Протягом усього періоду, що розглядається, необоротні активи набагато перевищують оборотні. При цьому частка необоротних активів підприємства до кінця періоду, що розглядається, додатково зросла. У структурі необоротних активів найбільші частки – за основними засобами та вкладенням у необоротні активи. Підприємство, крім реальних інвестицій, що також інвестувало у фінансові вкладення, але у пріоритеті – реальні інвестиції.

6. Інвестиційна діяльність підприємства заснована на інвестиційній стратегії та політики інвестування. Основним напрямом інвестування підприємства є реальні інвестиції в розвиток основного виробництва, у пріоритеті – вкладення в оновлення активної частини основних засобів. Управління інвестиційною діяльністю здійснюється на основі довгострокових плану та стратегії розвитку підприємства.

7. Загалом інвестиційну діяльність підприємства можна вважати ефективною, підприємством реалізується значна кількість проектів, більшість з яких успішні, приносять підприємству зростання доходу та додаткові вигоди. Основними недоліками поточної інвестиційної діяльності вважатимуться:

- слабку комунікацію між структурними підрозділами, відповідальними за проекти;

- відсутність єдиного локального нормативного акта, який би розподіляв повноваження та відповідальність між структурними підрозділами та посадовими особами, відповідальними за той чи інший проект;

- відсутність єдиної методики оцінки ризиків та їх масштабів;

- відсутність впливу внутрішнього середовища на різні проекти.

8. На підставі виявлених проблем ПАТ «АМКР» був запропоновано комплекс заходів, спрямованих на покращення ефективності інвестиційної діяльності. Загальна сума витрат на виконання запропонованих заходів становило 0,406 млрд. грн.

9. Розрахунковий економічний ефект від виконання запропонованих заходів набагато перевищує витрати виконання цих заходів.

Запропоновані заходи повністю відповідають цілям та завданням інвестиційної діяльності підприємства. Крім того, крім досягнення економічного ефекту, очікується зростання інших якісних показників, що характеризують ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Коюда В. О. Лепейко. І., Коюда О. П. Основи інвестиційного менеджменту : [навч. посібник] Київ : Кондор, 2018. 340 с.
2. Краснокутська Н. С. Оцінка інвестиційної привабливості. *Бізнес інформ.* 2017. № 4. С. 62-65.
3. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств. *Економіст.* 2020. № 10. С. 52-60.
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навчальний посібник. Київ : ЦМЛ, 2020. 376 с.
5. Калугин В. Оцінка інвестиційної привабливості. *Бізнес.* 2013. № 19. С. 24.
6. Гончаров В. М. Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та фактори впливу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.../31.pdf> (дата звернення: 23.12.2022).
7. Лівощко Т. В. Інвестиційна привабливість підприємств. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* 2019. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_101.pdf (дата звернення: 23.12.2022).
8. Агеєнко А. А. Методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості галузі економіки регіону і окремих суб'єктів. *Питання статистики.* 2013. № 6. С. 48-51.
9. Інвестиційний клімат України: проблеми та шляхи його формування. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова. 2016. С. 27-29.
10. Інвестиційний потенціал Вінницького регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. №20 URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/65.pdf> (дата звернення: 23.12.2022).
11. Пересада А. А. Інвестиційне кредитування: навч. – метод. Посібник: КНЕУ. 2012. 272 с.

12. Гаврилова Н. В. Фактори підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 20(2). С. 324-330.

13. Офіційний сайт компаніїRolls – Roys. URL: <http://www.rolls-royce.com/> (дата звернення: 23.12.2022).

14. Офіційний сайт компанії MeggittPI. URL: <http://www.meggett.com/> (дата звернення: 23.12.2022).

15. Офіційний сайт компаніїMTUAeroEngines. URL: <http://www.mtu.de/en/> (дата звернення: 23.12.2022).

16. Офіційний сайт компаніїRSCEnergiа: URL: <http://www.energiа.ru/> (дата звернення: 23.12.2022).

17. Офіційний сайт компанії/ URL: Pratt&Whitney :<http://www.pw.utc.com/Home>(дата звернення: 23.12.2022).

18. Офіційний сайт компаніїGEAircraftEngines. URL: <http://www.geaviation.com/>(дата звернення: 23.12.2022).

19. Офіційний сайт брокерської компанії UFC Capital: <http://www.ufc-capital.com/new/index.php> (дата звернення: 23.12.2022).

20. Перекрест Т.В. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності машинобудівного підприємства. *Держава та регіони*. 2018. №5. С.158 – 163.

21. Нефедова О. Г. Конкурентоспроможність в умовахзовнішніх змін Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2009. № 5 (том 2). С. 212-215.

22. Маркова С. В. ефективність реалізації експортної стратегії промислового підприємства: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_3/19-24.pdf (дата звернення: 23.12.2022).

23. Сухарева К.В. Ситуаційний менеджмент зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства ПАТ «Мотор Січ». *Економічний форум*. 2014. №4/2014. С. 50 – 56.

24. Рум'янцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посіб./ 2 – ге вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
25. Крупка М.І., Демчишак Н.Б. Оцінка фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України. *Фінанси України*. 2018. № 11. С. 22–32.
26. Кузнєцова А.Я. Фінансові механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності: монографія. Національний банк України; Львівський банківський ін-т. Львів: ЛБІ НБУ, 2019. С. 280.
27. Кузьмін О.Є. Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур: Монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018. С. 152.
28. Сумець О. М. Розвиток форм інвестування оновлення техніко-технологічної бази логістичних систем. *Економіка АПК*. 2014. № 2. С. 57-63.
29. Хаггард Т. Залучення інвестицій «The Start Up Donut», 2012. URL: <http://www.startupdonut.co.uk/startup/financing-a-business/start-up-funding/attracting-investment> (дата звернення: 23.12.2022).
30. Федорчак О.Є. Детермінантна та стохастична складові інвестування у сфері торговельного підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 1. С. 6-10.
31. Федорчак О. Є. Метод аналізування інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. , 2015. № 794. С. 255-262.
32. Фещур Р.В. Управління розвитком машинобудівних підприємств. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2018. С. 100-109.
33. Рум'янцев А.П. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посіб./ 2 – ге вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
34. Продіус І. П. Економіка промисловості та організації виробництва *Економіка: реалії часу*. 2012. № 3 – 4 (4 – 5). С. 13 – 16.:

http://archive.nbuiv.gov.ua/e-journal/econrch/2012_3-4/12pipgse.pdf (дата звернення: 23.12.2022).

35. Федорчак О.Є., Георгіаді Н. Г. Сутність і види механізмів залучення інвестицій на підприємство. Журнал «Інвестиції: практика та досвід». 2013. № 2. С. 6-12.

36. Романюк Т.Ф. Економічна сутність інвестицій. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. №7-8. С. 25-26.

37. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: Монографія В.С. Пономаренко, О.М. Тридід, М.О. Кизим. Харків: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2013. С. 323.

38. Породко Ю.М. Особливості функціонування інвестиційних фондів та економічний зміст їх діяльності. *Східна Європа*. 2014. № 2. С. 92-97.

39. Процків О.П. Матрична модель інвестиційної привабливості об'єктів приватизації. *Фінанси України*. 2015. № 8. С. 37–49.

40. Раєвнєва О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : Монографія. Н.-д. центр індустр. пробл. розв. НАН України, Харк. нац. екон. ун-т. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2016. С. 496.

41. Федорчак О. Є. Метод аналізування інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. 2018. № 794. С.255-262.

42. Bauer, T. (1988). "Reforming or perfecting the economic mechanism". *Social Research*, Vol. 55, No. 4 P. 721.

43. Щербар А. В. Інвестиційне забезпечення інвестиційної діяльності на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*, 2016. 3 (57). С.103-107.

44. Щодо реалізації потенціалу машинобудівної галузі у стратегії імпортозаміщення. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень при президентові України: <http://www.niss.gov.ua/articles/11110/> (дата звернення: 23.12.2022).

45. Погорелов Ю.С. Природа, рушійні сили та способи розвитку

підприємства: [монографія] Харків: АдВАТМ, 2017. 352 с.

46. Погорелов Ю.С. Типологія розвитку підприємства *Культура народів Причорномор'я*. 2019. №115. Т.2 С. 101-107.

47. Погорелов Ю.С. Зміни потенціалу підприємства як рушійна сила його розвитку *Економіка і регіон*. 2018. №2. С. 43-49.

48. Погорелов Ю.С. Шляхи розвитку соціально-економічного потенціалу підприємства *Економіка і регіон*. 2017. № 6. С. 53-68.